Täysistunto

Tiistai 17.11.2026 klo 14.03

15. Hallituksen esitys eduskunnalle yhteisen kalastuspolitiikan valvontaa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Hallituksen esitys HE 314/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, ministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.21 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää, että kansallista lainsäädäntöä muutetaan siten, että Suomi pystyy täyttämään EU:n vuonna 2023 hyväksymän usean EU-asetusta koskevan uudistuksen mukaiset yhteisen kalastuspolitiikan valvontavelvoitteet.

EU-vaatimusten täyttämiseksi lakia yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta muutettaisiin muun muassa nimeämällä uusista velvoitteista vastaavat viranomaiset, säätämällä saaliiden punnitsemisesta eli punnitsijoiden rekisteröinnistä ja siihen liittyvistä menettelyistä. Toinen merkittävä muutos on se, että velvoitteitten rikkomisesta määrättäviä seuraamuksia on tarkennettu ja muutettu vastaamaan muuttuneita EU-säädöksiä. Lisäksi nykyinen kalastusalusrekisterilaki kumottaisiin ja korvattaisiin uudella lailla, jotta se vastaisi muuttuneita EU-säädöksiä. Muutoksella muun muassa siirretään vesiviljelyalukset pois kalastusalusrekisteristä yleisen alusten rekisteröintivelvoitteen piiriin.

Pääosa uusista ja muuttuneista EU:n kalastuksenvalvontavelvoitteista ei edellytä kansallista lainsäädäntöä, vaan ne ovat jäsenmaita ja toimijoita suoraan sitovaa lainsäädäntöä. Uudet ja muuttuneet velvoitteet on pitänyt kuitenkin arvioida hallituksen esitystä valmisteltaessa kaikilta osin, sillä ne vaikuttavat olennaisesti muun muassa kalastajien ilmoitusvelvollisuuksiin ja käytännön menettelyihin sekä kansallisiin tietojärjestelmiin ja valvonnan järjestämiseen. Jatkossa muun muassa saaliin ilmoittaminen ja kalastustuotteitten jäljitettävyyden seuraaminen muuttuvat sekä merialueen että sisävesien kaupallisten kalastajien osalta sähköisiksi.

Taustaksi voin kertoa sen, että Suomi piti tämän kyseisen EU-asetuspaketin velvoitteita ja niitten voimaantulon aikatauluja monelta osin perusteettoman tiukkoina ja äänesti tuolloin vuonna 2023 tämän asetuspaketin hyväksymistä vastaan. Asetuspaketissa ei esimerkiksi otettu riittävästi huomioon sitä, että kalastus ja sen olosuhteet ovat hyvinkin erilaisia

EU:n eri merialueilla sekä kaupallisessa ja vapaa-ajankalastuksessa, ja monet velvoitteet ovat myöskin varsin yksityiskohtaisia, joustamattomia ja osittain kalliita toteuttaa. Suomi myös pitää rikkomuksista annettavia seuraamuksia monilta osin liian ankarina.

Toiseksi lainsäädäntöön esitetään kansallisista lähtökohdista muutoksia, joiden avulla pyritään yksinkertaistamaan menettelyä määrättäessä seuraamuksia yhteisen kalastuspolitiikan velvoitteitten vastaisista rikkomuksista. Eli pyrimme nyt kansallisesti sitten ainakin tekemään sen, minkä voimme, mielestämme liian tiukkojen EU-säädösten myötä.

Hallituksen esitys sisältää ehdotuksen kansallisen tason tehtävien organisoinnin muuttamiseksi siten, että seuraamusten määräämistä koskevat tehtävät siirrettäisiin Ruokavirastosta Lounais-Suomen elinvoimakeskukseen ohjauksen selkeyttämiseksi ja prosessin tehostamiseksi, seuraamusten oikeasuhtaisuuden varmistamiseksi sekä myöskin toimijoiden oikeusturvan parantamiseksi. Lievissä tapauksissa eli ilmoitusten myöhästymisissä otettaisiin käyttöön hallinnollinen myöhästymismaksu prosessin yksinkertaistamiseksi ja nopeuttamiseksi.

Hallituksen esitystä ja kansallisia järjestelmiä valmisteltaessa erityistä huomiota on kiinnitetty siihen, että EU-velvoitteet pystytään toteuttamaan mahdollisimman kustannustehokkaasti ilman tarpeettomia velvoitteita kaupallisille kalastajille ja kalatalouden arvoketjun toimijoille. Hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset eivät koske vapaa-ajankalastusta. Lausuntovaiheessa nyt esitetyt muutokset lainsäädäntöön näin toteutettuina saivat alan toimijoiden ja viranomaisten laajan tuen, vaikka yleisesti alan toimijat pitivät kyseisiä EU-velvoitteita monilta osin ylimitoitettuina. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Nyt menemme puhujalistaan. Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

16.25 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Esittelyssä on siis hallituksen esitys eduskunnalle yhteisen kalastuspolitiikan valvontaa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi, jonka ministeri Essayah jo esittelikin.

Tässä esityksessä olennaista on, missä kulkee raja vähäisen kotitarvekalastuksen ja kaupallisen kalastuksen välillä. Pitääkö muutaman kalan saaneen henkilön tehdä ilmoituksia, jos hän myy saaliinsa eteenpäin? Kuulemisissa on kuitenkin noussut esiin huoli siitä, että pieniksi väitetyt saaliit voivat todellisuudessa olla jopa 50—100 kiloa ja niitä myydään avoimesti sosiaalisessa mediassa niin yksityishenkilöille kuin tukkuliikkeillekin. Tässä ei ole enää kyse siitä, että joku satunnainen kalastaja antaa muutaman kalan vaikka naapurilleen tai äidilleen. Nykyiset pyyntivälineet ovat kehittyneet huomattavasti, ja suurtenkin saaliiden hankkiminen on entistä helpompaa.

Myös rapujen myyntiin liittyy huolestuttavia kysymyksiä. Jokirapuja on nykyään aika vähän, jokiravun säilyminen on uhattuna, ja rapujen välityksellä leviävien tautien ja muiden riskien torjunta edellyttää asianmukaisia varotoimia. Ammattikalastajat joutuvat täyttämään tarkat ilmoitus- ja valvontavelvoitteensa. Ei voi olla oikein, että samaan aikaan vieressä voidaan pyytää ja myydä suuriakin määriä ilman vastaavia velvoitteita. Sääntöjen on oltava kaikille tasapuoliset.

Palautetta ja yhteydenottoja on tullut jonkin verran. Varsinkin tällainenkin kysymys tuli, että kun lapsi haluaa kalastaa ja saa hyvän saaliin ja haluaisi antaa siitä vaikka mammalleen toisen kalan tai pienen määrän kaloja ja saa siitä taskurahaa, niin pitäisikö siinä olla

sitten velvoitteita ja saako hän tehdä näin. Tuskinpa nyt tähän kukaan puuttuu — antaa pojan kalastaa, kun kysymys on tämmöisestä pienestä määrästä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

16.28 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kalatalous tukee ruokahuoltoa sekä rannikko- ja sisävesialueiden elinvoimaa. Siksi on tärkeää, että kalastuksen sääntely on toimivaa ja selkeää ja vastaa muuttunutta toimintaympäristöä.

Nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä saatetaan kansallinen lainsäädäntö vastaamaan Euroopan unionin uudistunutta kalastuksen valvontaa koskevaa sääntelyä. Esityksessä uudistetaan myös kaupallisten kalastusalusten rekisteröintiä sekä yhteisen kalastuspolitiikan seuraamus- ja valvontajärjestelmää. Merkittävä osa muutoksista liittyy kalastuksen digitalisointiin. Kalastusalusten seurantaa laajennetaan, sähköistä raportointia lisätään ja saaliiden jäljitettävyyttä parannetaan. Tavoitteena on ajantasainen tieto kalastuksesta sekä sääntöjen yhdenmukainen noudattaminen.

On tärkeää huolehtia siitä, että uudet velvoitteet toteutetaan kustannustehokkaasti eikä kaupallisten kalastajien hallinnollinen taakka kasva tarpeettomasti. Erityisesti pienimuotoisen rannikko- ja vesikalastuksen toimintaedellytykset on turvattava myös tulevaisuudessa.

Arvoisa rouva puhemies, kunnioitettu ministeri! Suomessa syödään edelleen huomattavasti vähemmän kotimaista kalaa kuin olisi mahdollista. Muikku, kuha, ahven, siika ja hauki ovat laadukkaita kotimaisia raaka-aineita, joiden käyttöä tulee ja kannattaa lisätä. Kotimaisen kalan kysynnän kasvu tukee kalastajia, parantaa huoltovarmuutta ja vahvistaa koko kotimaista elintarvikeketjua. Puhdasta kalaa saa suomalaisista puhtaista järvistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

16.29 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tällä esityksellä uudistetaan kaupallisen kalastuksen valvontaa ja kalastusalusten rekisteröintiä sekä kehitetään sähköistä tiedonhallintaa. Tavoitteena on selkeämpi ja toimivampi järjestelmä niin kalastajille kuin viranomaisillekin. Haluan kuitenkin nostaa esiin erityisesti pienimuotoisen rannikkokalastuksen näkökulman.

Meillä Suomessa kaupallinen kalastus on monin paikoin jo valmiiksi vaikeassa tilanteessa: kalastajien määrä on vähentynyt, kustannukset ovat nousseet, ja alan jatkuvuudesta ollaan huolissaan. Siksi on tärkeää, ettei uusista EU:n valvontavelvoitteista aiheudu kalastajille kohtuuttomia kustannuksia tai lisää hallinnollista työtä. Digitalisaation pitäisi helpottaa kalastajan arkea eikä tarkoittaa sitä, että kalastaja viettää enemmän aikaa tietokoneella kuin merellä. Pidän tärkeänä myös sitä, että pienet kalastusyritykset saavat riittävästi neuvontaa ja tukea uusien järjestelmien käyttöönotossa. Kalastuksen valvonnan pitää olla toimivaa ja oikeudenmukaista, mutta samalla meidän on huolehdittava kotimaisen kalan saatavuudesta ja kalastuselinkeinon tulevaisuudesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

16.31 **Henrik Wickström r:** Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Haluan tässä alleviivata käytännössä samaa viestiä, minkä edeltävät kaksi puhuja ovat tuoneet esiin,

koska itsekin olen kotoisin rannikkoseudulta, ja hieman nämä muutokset ovat herättäneet huolta varsinkin pienissä kalastusyrityksissä. On tietenkin ymmärrettävää, että meidän täytyy myöskin ottaa käyttöön valvontalainsäädäntöä, mutta pidän hyvin tärkeänä sitä, että hallinnollinen taakka ei muodostu kohtuuttomaksi ennen kaikkea pienille kalastusalan yrityksille, koska on tietenkin tärkeää, että myöskin tämä elinkeino pysyy ja säilyy täällä Suomessa.

Värderade fru talman! Här har kommit några goda inlägg kring den här tematiken, och själv är jag också personligen lite bekymrad över att den här byråkratiska bördan, som förmodligen kommer att växa i och med att den här lagen träder i kraft, är speciellt negativ för mindre näringsidkare. Jag hoppas att man i den fortsatta processen beaktar att också de mindre näringsidkarna får tillräckligt med information, så att det inte sker problem som i värsta fall leder till att näringsidkare eventuellt slutar syssla med fiskeri.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? — Olkaa hyvä.

16.32 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustajille hyvistä puheenvuoroista.

Tämä todellakin on valitettavasti pelkona tässä EU-sääntelyssä, jota vastaan sitten päädyimme äänestämään: näimme juuri näitä vaaran paikkoja, että tässä tulee nyt ylimääräistä byrokratiaa, liiallista sääntelyä, paljon sellaista, mikä ei suomalaiselle kalastuspolitiikalle anna mitään uutta. Ymmärrämme toki, että sellaisissa maissa, joissa ryöstökalastus ja monenlaiset ylikalastusongelmat ovat jatkuva haaste, tarvitaan tiukempaa sääntelyä, mutta meidän olosuhteissa tämä valitettavasti tarkoittaa niin byrokratiataakkaa kuin myöskin valitettavasti jonkun verran kustannustaakkaa meidän kalastajille. Siksi ihan mielihyvin, jos vain valiokunnan käsittelyssä löydätte vielä joitain sellaisia kohtia, missä voitaisiin katsoa, että sieltä löytyisi jonkunlaista joustoa, kaikkia tällaisia pystytään ehdottomasti kannattamaan.

Mutta niin kuin tuossa totesin, tässä paketissa on erittäin paljon sisällä sellaista sääntelyä, joka on suoraan EU:sta tulevaa, ja sinällänsä meillä ei ole kansallisessa laissa siinä liikkumavaraa. Tällä kansallisella lainsäädännöllä tämän ympärillä on pyritty hakemaan juuri kaikki se mahdollinen kansallinen liikkumavara, mitä vain on pystytty löytämään. Tosiaankin tämä on yksi semmoinen EU-säädös, josta kansallinen laki on jouduttu johtamaan ja jota nyt ei erityisesti mielellään ole viemässä eteenpäin, kun tietää, että siinä ovat nämä varjopuolensa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.